

## Descobrir el barroc

La Llotja de València, i més avant el Prado madrileny, albergarà la millor exposició fins ara realitzada sobre Ribalta i la pintura valenciana del XVII. L'obra d'un gran i quasi desconegut pintor, convenientment identificada, restaurada i neta, s'ho mereix.

E. S.

**D**ins el patrimoni pictòric valencià, Ribalta representa una de les fites més decisives i desconegudes. El primer pintor barroc de la Península Ibèrica pervivia en el tenebrisme de les atribucions dubtoses, els intrigants anònims, la manca d'estudis i la dispersió de l'obra coneguda entre museus i esglésies de tot arreu.

criteri museològic, buscant, simplement, mostrar els objectes, no emmagatzemar-los. És a dir, amb respecte a les obres, amb un recorregut didàctic, amb atenció a la seguretat, etc. Quant a les obres que hem demanat, han estat cedides totes, sense cap problema».

Per a Fernando Benito, l'exposició i el catàleg recuperaran tot un capítol, i ben important, de l'art valencià. «La gent no coneix bona part de l'obra de Ribalta i calia mostrar-la. Hi ha hagut

podríem plegar. No és oportú dubtar de la bondat de les paraules que la normativa ja ha acceptat. Hi ha molt estiracagallonisme professional. El que sí que és un mèrit dels de *Verinosa llengua* és el de denunciar que el català no pateix solament la intrusió del castellà, sinó també de l'escaient, del «quel·com». Fer notar això, és un mèrit que se'ls ha d'atribuir. Ja ho sabíem, i alguns escriptors ja ho havien formulat, però ells han ajudat a difondre-ho.

—*¿Per què una persona que no és friülès, ni tan sols viu a la península italiana, redacta la normativa del friülès?*

—La meua relació amb la gent del Friül és de fa alguns anys. Estic fent una tesi sobre el friülès, precisament. El conseller de cultura d'Udin va veure que no es podia triar cap de les propostes de normativització que ja existien, perquè els defensors de les propostes perdedores no s'hi haurien sotmès. Llavors, la comissió em va encarregar que les fes jo, després de consultar els altres. He hagut de recollir totes les suggerències i sistematitzar-les. La tria no podrà acontentar del tot ningú, perquè no podia ser parcial. Cal veure si la gent estarà disposada a acceptar les meves propostes.

—*¿Els aranesos han acceptat la normativa elaborada per la Generalitat i que tu vas ajudar a redactar?*

—La gent del carrer sí, però encara hi ha alguna resistència en alguns sectors que es neguen a acceptar que l'aranès és occità. Hi ha un blaverisme aranès, que s'oposa a l'Institut d'Estudis Occitans i que són secessionistes respecte del gascó de França. La gent del carrer accepta una autoritat, l'ensenyament de l'aranès s'oficialitza i el problema s'esvaeix.

—*¿Quina opinió tens del català que escoltem per televisió?*

—Només miro TV3 i he de dir que, en general, no em fan mal les orelles, potser perquè quan l'escolto em fixo més en el que diuen i no com ho diuen. Ho sento, però tinc un punt de vista molt poc professional. De tant en tant, sento algun disbarat i m'exclamo, és veritat. El que critico de TV3 és el llenguatge massa uniforme i descolorit dels telefilms i la poca presència de varietats dialectals. Si hi ha una sèrie valenciana, no sé per què no la poden passar en valencià. La por al valencià per part de TV3 és una mostra de subordinació. Defensar el valencià a TV3 no pressuposa cap condicionant polític. La ideologia no és en el camp dels qui defensem el valencià, sinó dels qui barren el pas al valencià. □



Un capítol ben important de l'art valencià, recuperat a partir d'aquesta exposició.

Per aclarir aquest fosc panorama, la Diputació de València ha organitzat una gran exposició, «Ribalta i la pintura del XVII», amb vuitanta-sis peces —vint de les quals són inèdites— després d'una profunda tasca de restauració i neteja. Una exposició que s'inaugurava el 30 d'octubre a la Llotja. Ribalta i la seua influència en la pintura valenciana, gràcies a l'exposició i el consegüent catàleg —el primer complet sobre el pintor—, passarà a ocupar el lloc que mereix dins un patrimoni sempre a mitjan reconstruir.

El comissari de l'exposició, Fernando Benito, un dels millors especialistes en l'art dels segles XVI-XVII, ens en comenta alguns aspectes: «El muntatge no ha estat difícil perquè tot estava molt calculat, durant molt de temps. Hem preferit un disseny senzill amb

sorpreses, obres atribuïbles, considerades fins ara anònimes, etc. S'ha aclarit una mica més l'evolució pictòrica. Ribalta canvià l'estil de la pintura valenciana. La dugué del manierisme al barroc».

Al fons de la Llotja apreciem, remuntat i a l'alçària justa, el famós i dispers retaula de Porta Coeli, amb el sant Bru a la dreta, calmat i silencios. Magnífic. Ara, quan un Zurbarán «descobert» pels novaiorquesos desperta entusiasmes eròtics i aglomeracions extasiades de crítica i públic, no estarà de més que els valencians coneguen l'obra d'un pintor que no li anava molt darrere ni en el delicat tractament dels draps frarescs ni en la sensualitat amb què retratà la deixadesa mística. Descobrir el barroc, amb pinzells com aquest, sempre s'ho val. □